

Игор Живковски

председник
Правног одбора
Савета страних
инвеститора
и партнер у
Живковић
Самарџић АОД
Београд

ИЗМЕНЕ ЗАКОНА О ЦЕНТРАЛНОЈ ЕВИДЕНЦИЈИ СТВАРНИХ ВЛАСНИКА

Бизнис без скривених газда

Србији је преко потребна транспарентност у свим областима, па и у привреди. Лоша искуства у ери приватизације, сталне спекулације о томе ко стоји иза одређених фирми, требало би, барем делом, да буду решени доследном применом новог прописа

Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма усвојен је 2017, а за основни циљ има спречавање, односно откривање прања новца и финансирања тероризма, предузимањем радњи и мера пре, у току и након саме трансакције или успостављања пословног односа. У питању је, дакле, закон који се бави својеврсном „динамиком“ пословних односа, ако могу тако да кажем, имајући у виду да би требало да учини транспарентним трансакције и пословне односе који се успостављају на тржишту. Из тог разлога је и круг обвезника у овом закону широко одређен, како би обухватио сва лица која на било који начин учествују или могу да учествују у трансакцијама.

Доношењем Закона о централној евиденцији стварних власника заокружена је тема транспарентности пословања привредних субјеката и других правних лица. Наиме, ако Закон о спречавању прања новца и финансирања тероризма окарактеришемо као закон који уређује „динамику“ пословних односа, онда Закон о централној евиденцији стварних власника можемо описати као закон који уређује њихову „статичку“, јер за циљ има формирање својеврсне базе стварних власника. То подразумева

могућност да ви креирањем обичног корисничког налога приступите евиденцији која се води при Агенцији за привредне регистре (АПР) и да утврдите ко су стварни власници неког привредног субјекта.

Међутим, иако је Закон о централној евиденцији стварних власника ступио на снагу 8. јуна 2018, његова фактичка примена је омогућена тек формирањем електронске базе података при АПР-у и доношењем одговарајућих подзаконских аката. Околност да је Централна евиденција формирана последњег дана рока, који је наведен у Закону, као и обавеза субјеката да евидентирају податке у кратком року, сигнализирани су на проблеме у примени овог прописа.

Од бројних потешкоћа у практичној примени издвојићемо само неке, попут оне да захтев за евидентирање стварних власника може да се потпише искључиво електронским потписом законског заступника субјекта и да није омогућено да се та радња предузме преко пуномоћника. Наиме, када је основ евидентирања оснивање регистрованог субјекта, потребно је извршити евидентирање података у Централној евиденцији употребом квалификованог електронског сертификата за електронски потпис лица овлашћеног за заступање у регистрованом субјекту, најкасније

у року од 15 дана од дана оснивања регистрованог субјекта. У том смислу, када је лице овлашћено за заступање лица које је страни држављанин и нема пребивалиште у Републици Србији, неизбежан је његов долазак у Србију, будући да се сертификат од овлашћеног тела за издавање квалификованих сертификата за електронски потпис преузима искључиво уз лично присуство лица овлашћеног за заступање. То свакако није повољан фактор за потенцијалне стране инвеститоре приликом одлучивања да ли желе да оснују привредно друштво, огранак или представништво у нашој земљи.

Поред тог, још један проблем на који се још пре почетка примене Закона о централној евиденцији стварних власника указивало је строгост санкција које су њиме прописане, па је тако прописана казна затвора од три месеца до пет година за оне који прикрију стварног власника неуписивањем података о стварном власнику или новчана казна од 500.000 до 2.000.000 динара за прекршај за регистрованог субјекта у случају када се не изврши евидентирање у прописаним роковима.

Другим речима, мањкавости на које је стручна јавност указивала још приликом доношења Закона о централној евиденцији стварних власника, управо су довеле до тога да се приступи изради нацрта његових измена и допуна. У том смислу, измене и допуне ће ићи у неколико праваца. Пре свега, требало би прецизирати део Закона о централној евиденцији стварних власника који се односи на кривично дело и прекршаје, с обзиром на то да верзија која је тренутно на снази садржи одређене нелогичности у том сегменту. Наиме, тренутно није прописан прекршај за регистрованог субјекта који у Централну евиденцију не евидентира податке о стварном власнику до 31. јануара 2019, па је за такве случајеве једино могла бити поднета кривична пријава (тамо где су постојала обележја кривичног дела), а колико ми је

И поред свих проблема у практичној примени закона, који су делом узроковани и чињеницом да је усвојен напречац, по хитном поступку, он је веома битан за правни систем Србије

познато ниједна кривична пријава није поднета. Управо из тог разлога је донета одлука да се овај закон измени тако да се овим лицима остави додатни рок да испуне обавезе евидентирања података у Централној евиденцији, имајући у виду да такви субјекти не би могли да буду ретроактивно прекршајно кажњавани, јер пропуштање да се подаци евидентирају до 31. јануара 2019. није ни било предвиђено као прекршај.

Најважнија новина која би требало да буде унета у Закон о Централној евиденцији стварних власника јесте увођење надзора над евидентирањем, тачношћу и ажурирањем евидентираних података и чувањем података и докумената. Надзор је, планираним изменама и допунама овог закона, поверен АПР-у, који ће бити овлашћен да проверава да ли је регистровани субјект евидентирао податке о стварном власнику у Централну евиденцију у прописаном року. Када утврди да неко није поступио у складу са законским обавезама, АПР ће бити овлашћен и да подноси захтев за покретање прекршајног поступка

против регистрованог субјекта. Изузетак ће бити прописан само када је регистровани субјект финансијска институција, које ће надзирати, предузимати мере и изрицати новчане казне Народна банка Србије. Истовремено са увођењем функције надзора биће прописан и још један члан који надзор над применом овог закона и надзор над радом АПР-а у вези са Централном евиденцијом поверава Министарству привреде.

Након што буду усвојене и ступе на снагу измене и допуне Закона о централној евиденцији стварних власника, остаје да се види да ли ће оне и у пракси довести до боље примене овог закона и да ли ће отклонити мањкавости које тренутно постоје у функционисању Централне евиденције. Међутим, и поред свих проблема у практичној примени овог закона, који су делом узроковани и чињеницом да је усвојен напречац, по хитном поступку, без консултовања и размене мишљења са релевантним чиниоцима, мислим да је његово доношење веома битно за правни систем Србије из више разлога.

Поред разлога који се изнова понавља приликом доношења сваког закона, о томе колико је битно да се право Србије хармонизује са правом ЕУ, постоје знатно важнији разлози за његово усвајање. Србија је земља којој је преко потребна транспарентност у свим областима јавног живота, па тако и у привреди. Лоша искуства која је Србија имала у ери приватизације друштвених и државних предузећа, сталне спекулације о томе ко стоји иза одређених привредних друштава, требало би, барем делом, да буду решени доследном применом Закона о централној евиденцији стварних власника. Такође, транспарентнији односи у привреди, како приликом одређених трансакција, тако и у погледу власничке структуре, требало би да допринесу већој правној сигурности и владавини права, што на крају шаље поруку инвеститорима да је Србија повољна дестинација за улагање.

500.000

динара

је најнижа новчана казна ако се стварни власник неког предузећа не евидентира до прописаног рока, док су за њихово прикривање предвиђене казне затвора од три месеца до пет година